

Posudek na rigorózní práci Mgr. Leoše Strouhala
Společné jmění manželů

1. Uzavření manželství způsobuje řadu právních důsledků v osobní i majetkové sféře manželů. Část těchto majetkových vztahů mezi manžely zákon vyděluje z obecné právní úpravy a podřizuje je zvláštní právní úpravě s cílem i jejím prostřednictvím přispět k společensky žádoucí stabilitě manželství. Jedná se především o zvláštní právní úpravu (spolu)vlastnických vztahů manželů v manželském majetkovém společenství (představované v platné právní úpravě formou společného jmění manželů), která na rozdíl od spoluvlastnictví podílového vykazuje v řadě směrů podstatné odchylky.

Zvláštní právní úprava majetkového společenství manželů sleduje posilování prvků rovnosti, ekonomické solidarity a sounáležitosti manželů. Uzavřením manželství se zásadně ztrácí možnost manželů nabývat do svého výlučného (odděleného) vlastnictví, ledaže by se jednalo o výjimku zákonem připuštěnou (§143) nebo by se manželé dohodli jinak (§143a).

Těchto obecných právně teoretických východisek si byl zpracovatel Mgr. L. Strouhal při zpracování své práce plně vědom. Obsah jeho rigorózní práce umožnil znovu připomenout některé diskusní otázky konstrukce společného jmění manželů a rovněž i některé nedostatky v platné právní úpravě. Protože platná právní úprava je poměrně kusá, je to právě judikatura, která překonává nedostatky platné právní úpravy a přináší řešení, která jsou ve společenské praxi vnímaná jako přínosná, někdy však i jako velmi diskutabilní. S autorem lze souhlasit, když kladně hodnotí změny, které v právní úpravě společného jmění manželů nastaly, zejména v posílení autonomie vůle manželů pokud jde o možnost uzavírat smlouvy předmanželské, stejně jako smlouvy, jimž se společné jmění manželů modifikuje v průběhu existence manželství. Kladně hodnotím, že autor v rámci tohoto výkladu neopomenul zmínit ani možnost manželů domluvit se na jiném modelu správy společného majetku než představuje úprava zákonná. Tato možnost modifikace správy společného majetku bývá totiž v pracích podobného druhu neprávem a často opomíjena. Pokud jde o formu modifikačních smluv přimlouvá se autor za opuštění obligatorní formy notářského zápisu a doporučuje ponechat písemnou formu smluv toliko s ověřenými podpisy. Zkušenosti z ostatních států EU, stejně tak jako právní důsledky těchto smluv na právní postavení manželů, jejich odpovědnost a vztah k třetím osobám (věřitelům) však jednoznačně vypovídají o nutnosti ponechat pro tento typ smluv formu veřejné listiny.

Zvláště podrobně autor pojednává o společném jmění manželů ve vztahu k podnikání jednoho z nich. V té souvislosti si dobře uvědomuje související úpravu obsaženou v obchodním zákoníku, jakož i povinnost podnikajícího manžela ve vztahu k obchodnímu rejstříku, zvláště pak povinnost založit určité dokumenty do sbírky listin. Opomenuta není ani problematika, kterou ve vztahu ke společnému jmění manželů přináší zákon o konkursu a vyrovnání (nově insolvenční zákon). V celém výkladu autor prokazuje jak velmi dobrou orientaci v odborné literatuře, tak i v právní praxi, která řeší případy mající svůj základ v převzetí závazků jedním manželem. O výborné znalosti řady aktuálních otázek svědčí i výklad autora o exekučním postihu pohledávek tvořících společné jmění

manželů a nabytých manželem povinného na str. 87 n. S velkou znalostí věci podává výklad o přikázání pohledávky z účtu manžela povinného. Autora lze upozornit na rozsudek velkého senátu NS ČR ze dne 12.9.2007 sp.zn,31 Odo 677/2005, který přináší nový pohled na problematiku řešení otázky odpovědnosti manžela za dluhy manžela druhého. I když řešení, které v tomto rozhodnutí se predestirá, není ani v právní praxi ani v teorii přijímáno bez výhrad, nelze tento názor vysoké soudní instituce přehlížet.

Po zvážení poznatků, které rigorózní práce přináší, jakož i způsobu, jakým se s obtížně uchopitelným tématem rigorózní práce vypořádá, lze uzavřít, že Mgr. Leoš Strouhal prokázal velmi dobré znalosti platné právní úpravy, velmi slušnou orientaci v tématu, jakož i způsobilost vystihnout sporné otázky, které právní teorie i praxe řeší.

Splnil tak ve výsledku podmínky pro práce rigorózní, a na základě tohoto doporučuji připustit obhajobu jeho rigorózní práce.

K rozpravě navrhuji problematiku obchodního podílu jako předmětu společného jmění manželů.

V Praze dne 13.10.2007

Prof. JUDr. Jan Štáhl